

NIEUWSBRIEF



Paul van der Sterren
onze nieuwe voorzitter

Nummer 96

December
2019

Geopend:
dinsdag tot
en met vrijdag
en de eerste
zaterdag van
de maand van
12:00-16:00

Max Euwe Centrum

Max Euweplein 30a · 1017 MB Amsterdam
euwemec@xs4all.nl 020-625 7017 www.maxeuwe.nl



Bestuur en medewerkers

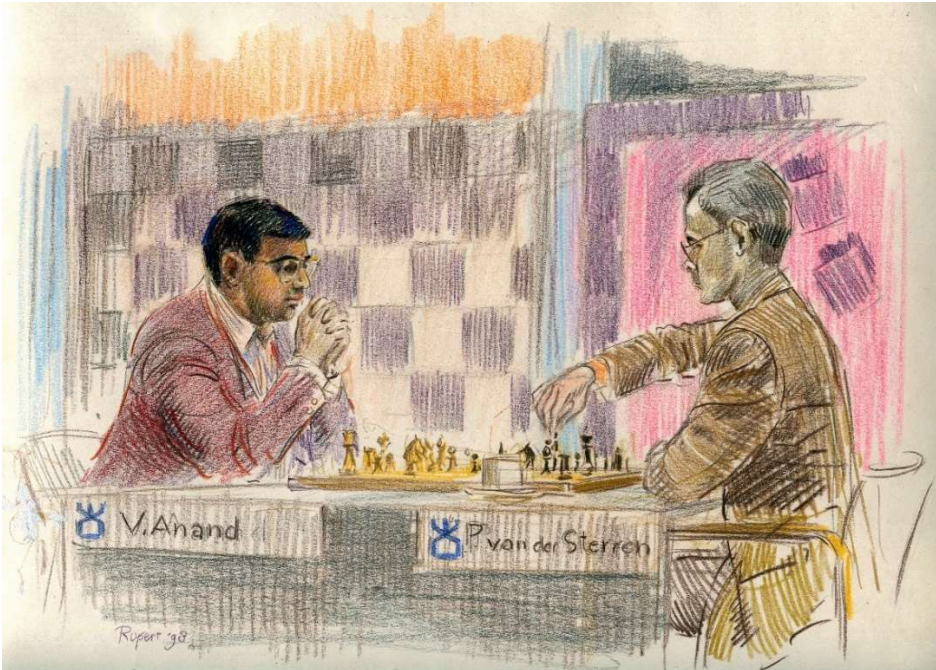
BESTUUR

P. van der Sterren, voorzitter
R. van het Kaar, vicevoorzitter
A. Willemsma, secretaris
A. Riemens, penningmeester
D. Brouwer, algemeen lid
F. Lommers, algemeen lid
J. Medina, algemeen lid
P. Wakkie, algemeen lid

Algemeen adviseur: H. Ree
Adviseur topschaak: J. Timman
Adviseur public relations: H. Böhm
Adviseur wetenschap: H. van den Herik

MEDEWERKERS

Bibliothecaris: E. Straat
Conservator: J. Vijfschaft
Donateuradministrateur: R. Nep
Financieel administrateur: A. Bezemer
Foto's: Archief MEC, B. Beekhuizen
Manager: E. Sibbing
Redactie Nieuwsbrief: M. bij de Weg,
D. Goes, F. Jacobs, E. Sibbing, B. Stam,
E. Straat en P.W. van Voorthuijsen
Opmaak Nieuwsbrief: W. Dormits
Vrijwilligers: D. Brink, R. Hillebrandt,
P.P. Theulings en C. ten Woude
Webmaster: B. van den Berg



Anand-Van der Sterren, getekend door Rupert van der Linden (zie ook pagina 27).



Inhoud

| | |
|--|----|
| Bestuur en medewerkers | 2 |
| Van de redactie | 3 |
| Aljechin in Nederland | 4 |
| Machteld Schaakkoningin in de dop? | 12 |
| Paul van der Sterren: “Het Max Euwe Centrum moet de 21 ^e eeuw in” | 14 |
| Levenswerken en liefdevolle arbeid | 17 |
| ‘Buitenbeentjes’ versterken het kampioenschap | 20 |
| Een leuke geste van GM Peng! | 26 |
| MEC-nieuws | 27 |
| Steunt uw club het MEC? | 30 |
| MEC-kalender | 32 |



Van de redactie

Na Réti, Lasker en Capablanca, heeft Symon Algera nu een interessant artikel over Aljechin in Nederland geschreven. Bas Beekhuizen heeft weer enkele fraaie foto's geselecteerd, ditmaal van 'Schaakkoningin' Machteld van Foreest. Voorzitter Paul van der Sterren en vicevoorzitter Robbert van het Kaar spreken in een dubbelinterview met Minze bij de Weg over de ambities van het MEC-bestuur. De leuke boekrecensies zijn natuurlijk van Florian Jacobs. In het tweede artikel van Peewee over 'Buitenbeentjes' op het NK wordt de periode van Kortsjnoi tot nu behandeld. Ten slotte nog het nodige MEC-nieuws.

De redactie wenst u veel leesplezier!



Aljechin in Nederland

Symon Algera

Op 15 december 1935 om elf uur 's avonds reikt Aljechin op het podium van Bellevue in Amsterdam zijn tegenstander de hand en spreekt tot de volgepakte zaal: “Es lebe Schachweltmeister Euwe! Es lebe schachliebend Holland!”. Het publiek juicht en schreeuwt, het gaat op stoelen staan en het verbreekt de touwen van het carré dat rond het podium is gespannen. De geboren Rus, wiens leven en dood omgeven zijn door een waas van mysterie, was vaak en graag in ons land. Niet alleen tijdens de match, maar ook daarna heeft hij de gemoederen hier behoorlijk beziggehouden. Dat er in Nederland geen enkele schaakclub is die zijn naam draagt, is geen toeval.

Mysterieuze jonge jaren

Alexander Alexanderovich Aljechin werd geboren in 1892 in Moskou. Zijn ouders waren welgesteld en hij had één oudere broer. Dit hoort bij de weinige onomstreden feiten over de jonge Rus. Over zijn jeugd doen de wildste verhalen de ronde. Een spectaculaire ontsnapping uit Duitse krijgsgevangenschap, een gevangenschap in Odessa tijdens de eerste jaren van de Russische revolutie, en een schaakpartij “op leven en dood” tegen volkscommissaris Lev Trotski, waarmee hij zijn leven redde. Hans Ree schrijft hierover in de *NRC*, maar gelooft er niets van. Even verder slaat hij nog een deuk in het stoere imago van de Rus als hij wijst op een radio-interview met Aljechin (google: ‘Alekhine’, ‘interview’ en ‘BBC’). De stem verbaasde hem, want door zijn statige verschijning en zelfbewuste optreden had Ree de zware operabas van een Russische grootvorst verwacht, maar hij hoorde een vreemde piepstem en vroeg zich af of dit werkelijk de grote Aljechin kon zijn.

In 1913 duikt hij voor het eerst in Nederland op, waar hij meedoet aan een schaaktoernooi in Scheveningen. Hij had het hier goed naar

zijn zin en sprak volgens een krantenbericht in *De Telegraaf* de profetische woorden “Holland zal mij nog dikwijls aantrekken”. De krant schrijft verder dat Aljechin hier, in die tijd, talrijke vrienden had, onder wie Baudet en Oskam. Beide Nederlanders hadden een grote belangstelling voor Rusland en spraken ook uitstekend Russisch. Baudet heeft nog een aantal partijen met de latere wereldkampioen gespeeld, maar stierf op jonge leeftijd. Oskam zou een sleutelrol gaan spelen in zijn leven in Nederland.

Zijn steun en toeverlaat Mr. G.C.A. Oskam

In 1921 verlaat Aljechin zijn moederland en vestigt zich in Parijs, waar hij zich inschrijft bij de Sorbonne om een studie rechten te beginnen, en in 1927 wordt hij genaturaliseerd tot Fransman. Hij komt nu ook regelmatig in Nederland en is dan bijna altijd te vinden in de omgeving van Mr. G.C.A. Oskam (1880-1952), een vermogende Rotterdamse advocaat. In oude kranten zijn veel verhalen te vinden over Aljechin in Nederland, en bijna altijd is Oskam aan zijn zijde, als begeleider, die hem introduceert en in het Russisch toespreekt, en soms is hij ook

zijn tegenstander in exhibitieschaakpartijen. Hierbij is vaak ook Salo Landau (1903-1944) aanwezig, een andere beschermeling van Oskam, die later bij de match om het wereldkampioenschap tegen Euwe de secondant van de Rus zal zijn.



Mr. G.C.A. Oskam (1880-1952)

Oskam was niet alleen een schaakweldoener en schaakbestuurder, maar ook een sterke speler die tot de Nederlandse subtop hoorde. Zijn grote huis was een gastvrij onderdak voor veel beroemde buitenlandse schakers, zoals Lasker, Rubinstein en Réti, en velen sliepen daar in zijn voor schakers bekende praalbed. Hij organiseerde voor hen voordrachten, simultaans, matches en toernooitjes zodat ze wat zakgeld konden verdienen. Dat Aljechin daarbij wel eens lastig kon zijn, wordt door Euwe beschreven: “Tijdens zijn verblijf in Nederland komt hij in een club, waar hij simultaan zal spelen en bovendien twee partijen blind. Aljechin is in een slecht

humeur en zegt dat hij wel simultaan, maar onder geen beding blind zal spelen. De organisatoren zijn verbaasd en ietwat verontwaardigd. Ze zeggen, “Aber Herr Weltmeister ...”. “Na”, bromt Aljechin, “was denn noch?” “Aber Herr Weltmeister, Sie haben doch geschrieben” “Ich habe nichts geschrieben”, zegt de wereldkampioen. “Doch”, zeggen de organisatoren flink, want ze worden echt boos, “Wir haben Ihre Bestätigung ...” en ze duwen Aljechin de brieven onder de neus. Hij grijpt ze, verscheurt ze en terwijl de snippers op de grond dwarrelen, zegt hij: “Nichts haben Sie von mir, nichts”. Geen blindpartijen! Een onredelijk gebaar, waaruit alleen minachting voor de kleine, onbeduidende man spreekt.

Oskam wordt de advocaat van Aljechin en treedt voor hem op als juridisch raadsman tijdens de matches met Euwe, iets dat volgens sommigen de enigszins koele verhouding tussen Euwe en Oskam verklaart. De Rotterdamse advocaat helpt de Rus ook bij de scheiding met zijn eerste vrouw. Aljechin zou later nog driemaal trouwen, steeds met vrouwen die veel ouder waren dan hij. Dit betekent waarschijnlijk niet dat hij op oudere vrouwen viel, want zijn vrouwen waren weliswaar oud maar ook rijk, en soms ook erg nuttig voor het bereiken van andere doelen, zoals het verkrijgen van visa. Zoals later nog zal blijken was Aljechin op vele terreinen een grote opportunist.

Dr. Aljechin is geen doctor

Zijn studie rechten in Parijs wil niet erg vlotten en ook op dit terrein krijgt hij assistentie van Oskam. Zo nam deze hem wel eens mee naar rechtszaken, zoals in 1925 te lezen is in een rechtbankverslag van het *Rotterdamsch Nieuwsblad*: “Het geding werd o.m. bijgewoond door den Russischen jurist-schaak-

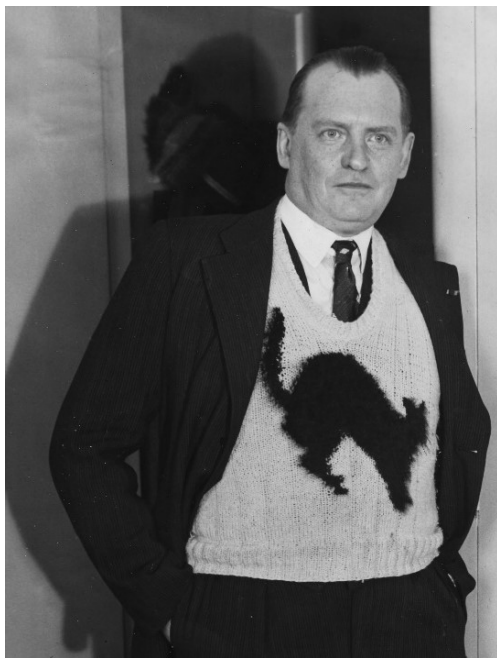
meester, Alexander Aljechin, die door mr. G. C. A. Oskam, voorzitter van de Nieuwe Rotterdamse Schaakvereniging, bij de Rechtbank was geïntroduceerd”. Hoewel de schaakmeester zich vanaf 1925 in brieven en boeken altijd “Dr. Aljechin” liet noemen, was hij helemaal geen doctor, dat staat na vele onderzoeken onomstotelijk vast. Hans Ree schrijft hierover dat “Dr. Aljechin” wel eens een loopje met de waarheid nam. Zijn collega’s, en ook Oskam, wisten dat, maar ze hielden hun mond. Hij is wel begonnen aan een proefschrift, maar heeft dat nooit afgemaakt.

Fascinatie voor katten

De Russische schaakmeester had een merkwaardige fascinatie voor katten. Hij neemt zijn huisdieren altijd mee op reis, en vaak ook naar de toernooizaal. Het *Nieuwsblad van het Noorden* schrijft, in de aanloop van de match met Euwe: “De eerste zorg van Aljechin was, of het comité maatregelen had genomen, dat zijn kater alle partijen op een tafeltje naast het schaakbord kon bijwonen. Vanzelfsprekend waren deze maatregelen getroffen”. Tijdens de match droeg hij ook vaak een trui waarop een kat was geborduurd. Kwaadsprekers zagen hierin een poging tot psychologische beïnvloeding. Bij de beruchte 21^e matchpartij met Euwe in Ermelo, zou een kat, maar niet de zijne, ook nog een rol spelen.

Grote schaaksuccessen

Ondertussen reeg de Rus steeds meer schaaksuccessen aan elkaar. Na een door hem in 1926/1927 gewonnen match tegen Euwe, daagde hij wereldkampioen Capablanca uit, en met succes, want eind 1927 werd hij de vierde wereldkampioen schaken na Steinitz, Lasker en Capablanca. Hij weigerde een rematch tegen de Cubaan en verdedigde twee



maal zijn titel tegen Efim Bogoljubov, matches die hij eenvoudig won. Door de beurskrach was het lastig om sponsors te vinden die het door hem gewenste prijzengeld voor meer matches konden opbrengen, en daarom bleef hij wereldkampioen tot 1935. Hij won in die periode vele eerste prijzen in sterk bezette internationale schaaktoernooien en was toen veruit de sterkste schaker ter wereld. Aljechin kende Euwe goed, hij had de Nederlandse kampioen regelmatig in toernooien getroffen, maar bij zijn keuze voor onze landgenoot voor een match om het wereldkampioenschap speelde ook geld een belangrijke rol. Nadat Euwe een voorstel van Aljechin voor een match op een passagiersboot naar Nederlands-Indië, vijf partijen op de heenweg en vijf op de terugweg, had afgewezen, werd een contract gesloten voor een match over dertig partijen in 1935, waarbij gespeeld zou worden in verschillende Nederlandse steden.

De match en het drankprobleem

Aljechin had een drankprobleem, daar waren vriend en vijand het over eens. Tijdens de matches met Bogoljubov zat hij soms stomdronken achter het schaakbord, zonder dat zijn schaakprestaties daar overigens negatief door werden beïnvloed. De vaderlandse pers was hiervan natuurlijk op de hoogte en er werd daarom goed op de gedragingen van de wereldkampioen gelet. Bij de 21^e matchpartij, die gespeeld werd in het clubgebouw van de plaatselijke geheelonthoudersvereniging in Ermelo, was het raak.

De krantenkoppen logen er na die partij niet om. *De Volkskrant* geeft later een relativerende samenvatting van de gebeurtenissen: “In zwaar aangezette verhalen werd beschreven dat Aljechin veel te laat arriveerde en ook nog eens stomdronken was. Later is gebleken dat in de uren voor de partij veel was misgegaan. Het lijdt geen twijfel dat Aljechin gedronken had, maar zijn nerveuze, hinderlijke gedrag voor en tijdens de partij had ook een andere reden. Eerst was de auto die hem van Amsterdam naar Ermelo zou brengen drie kwartier te laat voorgereden. Toen de bijgelovige kampioen daarna tweemaal een kat de weg zag oversteken, wilde hij onder geen beding meer per auto worden vervoerd. Hij had zich naar het station laten brengen en tot overmaat van ramp de trein gemist.”

Het organisatiecomité van de match komt kort daarna met de verklaring dat de 22^e partij wegens “ongesteldheid van dr. Aljechin” wordt uitgesteld en een ingeroepen medicus geeft aan dat het om een klein hartprobleem gaat. Het weekblad *De Tribune* komt een paar dagen later met een geheel andere verklaring van het uitstel.

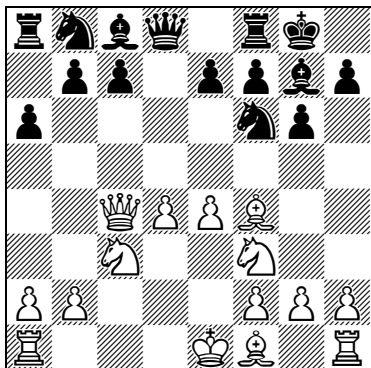


Volgens deze krant eist Aljechin dat zijn drankrekening van het *Carlton Hotel*, waar hij in Amsterdam altijd verbleef, door de organisatie betaald zal moeten worden en dat hij anders de match zal stoppen. Terloops vermeldt de krant ook nog dat Aljechin in “dronkemans-baldadigheid” een fles uit het raam van zijn kamer op de derde verdieping naar buiten heeft gegooid en daar een juist passerende slagersjongen heeft geraakt, wiens bloedend hoofd in het Binnengasthuis moest worden verbonden, en dat de politie op Aljechins kamer een onderzoek instelde. De drankrekening werd betaald, de eigenaar van het hotel zat in het organisatiecomité, en de match werd hervat.

De pers kreeg hier lucht van, en vooral in buitenlandse kranten kwamen er berichten dat de Nederlandse organisatie de wereldkampioen dronken voerde om zo Euwe te laten winnen. In de vaderlandse pers werd goedkeurend gereageerd omdat het comité erin geslaagd was om de match te redden. Bij de berichtgeving in *De Tribune* moet wel

worden bedacht dat dit de spreekbuis was van de Communistische Partij Nederland, die waarschijnlijk weinig sympathie had voor de voormalige kameraad Aljechin. De kranten schreven in die tijd overigens veel meer over zijn escapades dan het bondstijdschrift en de toernooiboeken. De grappen over de drinkebroer waren dan ook niet van de lucht, zoals over de naam Aljechin: AL= alcohol, JE= jenever, CH= champagne en IN= innemen. Veel biografen en schaakchroniqueurs hebben aangegeven dat de drankverhalen van Aljechin waarschijnlijk wel wat overdreven zijn en dat de voormalige Rus, zeker in de eerste helft van de match, zelfs helemaal niet dronk, maar in de tweede helft wel eens “experimenteerde” met een alcoholische drank. Op de site van *Schaakclub Oud Zuylen* geeft Robert Beekman onder de kop *De vermeende dronkenschap van Aljechin* een voorbeeld van een ontorechte dronkemansbeschuldiging en zijn latere rehabilitatie. Het gaat om de 12^e matchpartij, die in de Beurs van Amsterdam wordt gespeeld. Euwe staat op dat moment met 6½-4½ achter.

Euwe heeft wit. Na **1.d4 Pf6 2.c4 g6 3.Pc3 d5 4.Db3 dxc4 5.Dxc4 Lg7 6.e4 0-0 7. Pf3 a6 8. Lf4** ontstaat de volgende stelling:



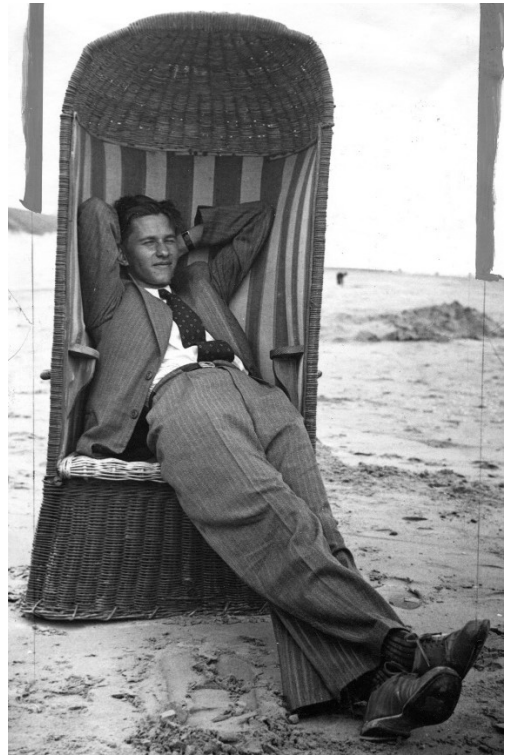
Aljechin speelde in deze stelling **8...b5**. Bijna alle commentatoren, zoals bijvoorbeeld Kotov, en ook de analyse in het *Tijdschrift van den Nederlandschen Schaakbond*, zagen dit als een grote blunder en er werd door sommigen gesuggereerd dat Aljechin eigenlijk de c-pion had willen spelen, maar door een door de drank onvaste hand de b-pion aanraakte en daarmee dus moest zetten, en er daarom maar een pionoffer van maakt. Later is aangetoond (onder andere door Kasparov in zijn boek *My great predecessors*) dat 8...b5 een volledig correct pionoffer is, dat nu als de “Hongaarse variant” van het Grünfeld-Indisch in de openingsboeken staat. De interpretatie dat Aljechin dermate dronken was dat hij per abuis pion b7 beetpakte in plaats van pion c7, hoort volgens Beekman bij de mythetvorming die zich over de match meester heeft gemaakt. Euwe won overigens toch omdat Aljechin het verder in de partij niet goed deed. Hij wint ook de match en wordt de nieuwe wereldkampioen. Aljechin toont zich bij de prijsuitreiking een sportief verliezer. De internationale pers is het erover eens dat Euwe zeer goed heeft gespeeld en niet heeft gewonnen door een falen van Aljechin. Een returnmatch in 1937 gaat verloren voor onze landgenoot. Veel later, na het overlijden van Aljechin, zou Euwe nog één dag wereldkampioen zijn.

AVRO-toernooi en wildplassen in Groningen

De wereldkampioen doet een jaar later in 1938 mee aan het zeer sterk bezette schaaktoernooi dat door de AVRO in Nederland wordt georganiseerd. Net zoals de match Euwe-Aljechin wordt dit toernooi in verschillende Nederlandse steden gespeeld. De winnaar zou Aljechin mogen uitdagen voor een match om het wereldkampioenschap. De

vierde ronde wordt gespeeld in de grote concertzaal van De Harmonie in Groningen. Op het podium speelt Aljechin tegen Flohr en Capablanca tegen Botwinnik. De jeugdige Groningse schaker Jan Haijer zit op de eerste rij, zodat hij alles goed kan zien. Later doet hij in zijn boek *Krijger op 64 velden* verslag van een opmerkelijk tafereel: “Opeens stonden Aljechin en Capablanca gelijk op, deden een pas en keken elkaar aan. En gingen weer zitten. Er was duidelijk sprake van hoge nood, maar de een wilde geen gentleman voor de ander spelen door hem voorrang te verlenen. Een paar minuten later liep Aljechin, die zag dat Capablanca bezig was een zet uit te voeren, dan toch weg. De speelzaal uit? Nee. Vlak voor de deur naar de toilet-ruimte stonden enkele grote bakken met palmen en met de rug naar de spelers en het publiek ging Aljechin daar wijdbeens staan”.

Over de reactie van Capablanca merkt hij nog op: “Minachtender heeft nooit een mens zijn blik over een menigte laten dwalen....” Capablanca en Aljechin zijn nooit vrienden geweest. In de pers wordt het ongebruikelijke wildplassen van Aljechin wel genoemd, maar niet het specifieke voorval in Groningen. Keres en Fine eindigen samen bovenaan, maar Keres wordt tot winnaar uitgeroepen omdat hij in hun onderlinge partijen de beste was. Estland is dolenthousiast en het verhaal gaat dat de kerkklokken beierden en de kinderen een vrije dag van school kregen. De Est wordt daarmee de nieuwe uitdager, maar omdat de onderhandelingen met Aljechin mislukten, is het daar nooit van gekomen en behield de Russische Fransman voorlopig nog zijn titel. Euwe werd samen met Aljechin en Reshevsky vierde en Capablanca voorlaatste.



Paul Keres

Tweede Wereldoorlog

Amper vijf jaar na het wereldkampioenschap van Euwe (de Tweede Wereldoorlog is begonnen) verschijnen er in binnen- en buitenland kranten met de kop: “Dr. Euwe – Spielzeug der Juden” met teksten over het laffe joodse schaak en de jodenkliek. De auteur is Aljechin. Ook het falen van zijn joods-Hollandse secondant, Salo Landau, die aan hem opgedrongen zou zijn, wordt breed uitgemeten. Mede door deze berichten wilde Landau Nederland verlaten en zette een vluchtplan naar Zwitserland op. Adri Plomp schrijft hierover in *Het korte leven van Salo Landau (Matten Schaakverhalen nummer 7)*.

Landau kwam niet verder dan het station van Breda, waar hij door de Duitsers werd gearresteerd en uiteindelijk naar een concentratiekamp werd gestuurd, waar hij in 1944 overleed. In 1943 ontving Euwe, via een uit het kamp gesmokkelde brief aan zijn vrouw, nog een teken van leven van Landau.

Euwe was toen al lang geen vriend meer van Aljechin en wilde ook niet meer tegen hem spelen, maar stuurde toch een brief naar Aljechin met het verzoek om bij de dienstdoende gouverneur Dr. Hans Frank, die later als oorlogsmisdadiger is geëxecuteerd, te bemiddelen ten gunste van zijn voormalige secondant. Aljechin kende deze Frank, die een fanatieke schaker was, zeer goed en heeft ook met hem geschaakt. Het mocht allemaal niet baten, niets wijst erop dat Aljechin iets heeft gedaan om Landau te redden.

Over de antisemitische en nazigeschriften van Aljechin is veel geschreven, zeker omdat hij in die periode soms ook andere signalen afgaf. Zo zat hij korte tijd in het ondergrondse verzet en weigerde om met het Franse schaakteam tegen de Duitsers te spelen. De conclusie van de meeste biografen is dat zijn gedrag voor een belangrijk deel kan worden toegeschreven aan een geraffineerd en ongebreideld opportunisme. Hij deed en zei dingen die hemzelf op dat moment het beste uitkwamen en kende weinig principes.

In Nederland had de wereldkampioen geen echte vrienden, alleen mensen waar hij veel mee omging. Een aantal van hen heeft de oorlog niet overleefd, zoals Salo Landau en ook Max Levenbach, de voorzitter van het organisatiecomité van de match met Euwe, waar hij veel mee te maken had gehad. De mensen die de oorlog wel hadden overleefd

keerden zich tegen hem, zoals Euwe en ook zijn eerdere beschermheer Oskam. Deze schreef in 1945 in *De Waarheid*, een verzetskrant van communistische signatuur, een vernietigend artikel over zijn vroegere metgezel en noemde hem een profiteur, slecht en boosaardig. Oskam was in de oorlog actief geweest met het helpen van joden, onder wie de zuster van Lasker, die hij bij hem thuis in Rotterdam had opgenomen, maar die later ook in een concentratiekamp het leven heeft gelaten. De Rotterdamse advocaat, die later nog door de Duitsers geïnterneerd is geweest, is na de oorlog op schaakgebied minder actief geworden en in 1952 gestorven. Sommigen zijn van mening dat deze schaakweldoener bij zijn leven en bij zijn dood niet de waardering heeft gekregen die hij verdiende.

Zijn laatste jaren

De jonge jaren van Aljechin waren mysterieus, zijn dood ook. Hij werd in 1946 levenloos aangetroffen in zijn hotel in Portugal en er zijn nog steeds mensen die denken dat hij daar vermoord is. De ooit sterkste schaker ter wereld speelde toen nog maar nauwelijks schaak en was ziekelijk. Een arts die hij daar bezocht, heeft hem verteld dat de drank zijn dood zou worden als hij daar niet snel mee zou stoppen. Toen Aljechin, wiens wereldtitel hem inmiddels was ontnomen, vroeg hoeveel tijd hem dat zou opleveren, vond hij dat veel te weinig en ging door met drinken. Hij schaakte niet meer zo sterk als vroeger en er gaan verhalen dat hij bij simultaans soms met opzet verloor van zwakke, maar wél rijke en invloedrijke tegenstanders, met de suggestie dat hij daar persoonlijk niet slechter van werd.

Na zijn dood was er onduidelijkheid over de vraag wie nu de wereldkampioen was. Daar-

over is in 1947 tijdens een congres in Den Haag uitvoerig vergaderd. Euwe was de enige nog levende ex-titelhouder, Lasker en Capablanca hadden vijf jaar eerder kort na elkaar en in hetzelfde ziekenhuis in New York hun laatste adem uitgeblazen, en er was een tijdje sprake van dat onze landgenoot de nieuwe wereldkampioen zou worden. Euwe heeft eens gezegd dat hij gedurende één dag in 1947 weer wereldkampioen is geweest. Er werd uiteindelijk besloten om een zeskamp te spelen die de nieuwe wereldkampioen zou moeten opleveren. Dat werd Botwinnik.

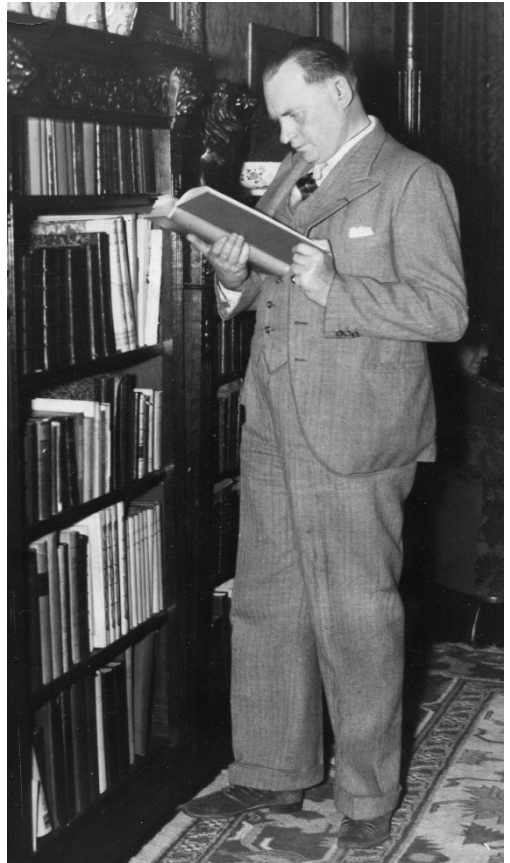
Na zijn dood is er nog veel met het stoffelijk overschot van Aljechin gezeuld. Eerst werd hij in Portugal begraven, maar vond uiteindelijk op begraafplaats Montparnasse in Parijs zijn laatste rustplaats. Hans Ree heeft geschreven dat hij daar eens zijn graf bezocht en toen moest denken aan de triomfantelijke uitspraak van Aljechin in 1941 dat er waarschijnlijk nooit meer een joodse wereldkampioen schaken zou komen, en dat hij dan ook moest denken aan alle joodse wereldkampioenen die er sindsdien zijn geweest: Botwinnik, Tal, Spasski, Fischer en Kasparov.

Epiloog

Alexander Alexanderovich Aljechin was een geniale schaker en schaakminnend Nederland mag hem dankbaar zijn dat hij Euwe in 1935 heeft gevraagd voor een match om het wereldkampioenschap, een match die het schaken in ons land een enorme stimulans zou geven. Maar hij was ook een bedenkelijke opportunist met een levenswandel die een schaduw over hem als mens heeft geworpen. Ook in Nederland.

Belangrijke bronnen: Tijdschrift van den

Nederlandschen Schaakbond; oude kranten, tijdschriften en toernooiboeken; 'Meneer' Caïssa, schaakherinneringen van Dr. Euwe; artikelen en boeken van Hans Ree; Chroniqueurs van schaakclubs, zoals Poppe Dijkhuis van Staunton en Robert Beekman van Oud Zuylen.



Dit artikel is het vierde in een reeks. Symon Algera schreef in de MEC Nieuwsbrief eerder 'Réti in Nederland', 'Lasker in Nederland' en 'Capablanca in Nederland'. U vindt deze nieuwsbrieven op de site van het Max Euwe Centrum.



Machteld Schaakkoningin in de dop?

Tekst en foto's Bas Beekhuizen

De ChessQueens Zhaoqin Peng, Tea Lanchava, Bianca de Jong-Muhren, Anne Haast, Iozefina Paulet, Maaïke Keetman en Rosa Ratsma vieren deze maand het vijfjarig bestaan van hun stichting, die het dames- en meisjesschaak aan de top en in de breedte promoot. Dit jaar eindigden de ChessQueens bij het Europese landenkampioenschap op een fraaie vijfde plaats.

Familieschaak

De twaalf jaar jonge Machteld uit de adellijke familie van Foreest mag zich in deze schaakhiërarchie nog geen koningin of prinses noemen, maar deze talentvolle jonkvrouw heeft met haar broers Jorden en Lucas al wel twee koninklijke schaakkampioenen van Nederland in huis. Door dit familiale voordeel zal Machteld zich in de toekomst zeker kunnen gaan onderscheiden van de damestop en in de komende jaren

promoveren naar de Nederlandse schaaktop. Veelbelovend is nu al haar verdienstelijke derde plaats bij het Nederlands schaakkampioenschap voor vrouwen.

“Ik word de allersterkste!”, leek indertijd nog een voorbarige stoere uitspraak van een negenjarige, maar wat zou het mooi zijn als haar krachtig streven naar de heerschappij over de pionnen en stukken op het schaakbord wordt waargemaakt!



NK vrouwen 2019 Machteld van Foreest-Tea Lanchava remise



MEC-Pleinfestival 2018, Machteld heerst op alle borden



Paul van der Sterren: “Het Max Euwe Centrum moet de 21^e eeuw in”

Minze bij de Weg

Sinds enkele maanden heeft het bestuur van het Max Euwe Centrum een nieuwe tweevoudige leiding, als je dat zo noemen mag. Met Paul van der Sterren als voorzitter en Robbert van het Kaar als vicevoorzitter gaat het MEC de jaren twintig van de eenentwintigste eeuw in. Grootmeester Paul van der Sterren hoeven we als schaker nauwelijks te introduceren. Hij was tweemaal Nederlands kampioen en het hoogtepunt uit zijn carrière was misschien wel de kwartfinale in de kandidatenmatches 1994 tegen Gata Kamsky. Als bestuurder is hij echter een onbeschreven blad, in tegenstelling tot Robbert van het Kaar, die juist als schaakorganisator enige naam maakte. We spraken beide heren over hun ideeën.

Robbert van het Kaar, die begin 2019 tot het bestuur toetrad, legt uit hoe het bestuur van het MEC bij Van der Sterren terecht kwam. Van oudsher waren in de voorzittersfunctie van het MEC drie activiteiten verenigd: boegbeeld van de vereniging, contacten met mogelijke sponsors en technisch voorzitter van de vergaderingen. Maar waarom al deze functies in één persoon verenigen? Dat kon toch ook gesplitst worden? Zelf had hij aardig ervaring met technisch voorzitten en met Peter Wakkie was in de loop van 2019 een bestuurder binnengehaald die goede contacten met het bedrijfsleven heeft. Bleef over het zoeken naar een boegbeeld. Met dat verhaal kwam men bij Paul van der Sterren terecht.

PvdS: “Ik heb geen enkele bestuurlijke ervaring, maar bij de manier waarop het werd gepresenteerd dacht ik meteen: dat zou kunnen, dat is toch wel leuk. Zo lang het bestaat is het Max Euwe Centrum iets geweest dat mij altijd ter harte is gegaan. Ik mag aannemen dat dat met veel Nederlandse schakers zo is, maar met mij zeker. Ik besef

dat het een waardevol en uniek instituut is. In andere landen bestaan dergelijke centra nauwelijks. Ik heb er in de loop van de tijd ook met plezier dingen voor gedaan, zoals de laatste jaren de Tata-instituut. Als je beseft dat wat er aan je gevraagd wordt min of meer in de lijn van die activiteiten ligt, dan is het niet zo problematisch.”

Iets mysterieus

Jij bent dus aangetrokken om als tweevoudig kampioen binnen de schaakwereld aandacht te trekken.

PvdS: “Ik denk dat grootmeester al voldoende is. Als je naar buiten optreedt als grootmeester, dan valt iedereen al gauw stil, dan maak je indruk. Ik merk dat het effect er is naar buiten toe. Zo’n titel heeft iets mysterieus, iets intimiderends, daar heb je gewoon wat aan in die functie.”

RvhK: “Zeker niet alleen binnen de schaakwereld. Bij bedrijfssponsoring moet je in de top iemand hebben die iets heeft met schaken, anders werkt het niet. Als je dan kunt zeggen dat je voorzitter een grootmeester is, dan werkt dat.”

Dan moet je ook meteen nadenken over beleid, want je wilt niet het boegbeeld worden van een dode instelling.

PvdS: “Zo heb ik het MEC nooit gezien. Tijdens de eerste bestuursvergadering die ik heb bijgewoond, hebben we het over strategie en langetermijnvisies gehad, en toen drong het tot me door dat nadenken over de toekomst een belangrijk issue is. Sinds dat moment heb ik allerlei ideeën op dat gebied.”

Over de functie van het MEC? Het is begonnen als museum, maar is dat op een gegeven moment niet uitgewerkt? Als je een jeugdspeler van twaalf jaar vraagt wie Max Euwe is: geen idee.

PvdS: “Ik denk het niet en ik denk dat het nooit uitwerkt, dat juist de uitzonderlijke figuur van Max Euwe ten eeuwigen dage een publiekstrekker blijft. De jongetjes en meisjes van twaalf zullen dat ook leren waarderen. Sommigen zullen op hun twintigste niet meer weten dat ze hebben geschaakt, maar voor de meer geïnteresseerden denk ik dat de figuur Max Euwe ten eeuwigen dage een kapstok blijft om, om het maar zo te zeggen, trots op Nederland te zijn.

Je merkt ook dat er steeds meer buitenlandse toeristen komen die dat juist zeer hoog waarderen, voor wie het bezoeken van het Max Euwe Centrum vergelijkbaar is met het bezoeken van het Rembrandthuis. Het is echt een attractie.”

Dus Euwe als een soort Cruiff op schaakgebied.

PvdS: “Absoluut, dat is Max Euwe.”

RvhK: “Daar waren we het denk ik in die vergadering unaniem over eens. In de eerste plaats hebben we een museum- en bibliotheekfunctie. Hoe je dat vorm geeft, daar moet in geïnvesteerd worden. Het moet

digitaler, het moet aantrekkelijker voor nieuwe mensen. Dat is denk ik nu de eerste stap die gezet moet worden. De globale lijnen die zijn uitgezet, gaan niet wezenlijk veranderen, maar in de vorm waarin je het giet moeten wel een paar slagen worden gemaakt.”

Internationale vormgeving

Wat zijn die grote lijnen?

RvhK: “Dat je de museale functie en de locatie houdt, dat je de bibliotheek behoudt en dat je gaat digitaliseren. Ga je misschien een ‘digital room’ maken waar bezoekers in een uurtje een stoomcursus schaken krijgen? Daar is geld voor nodig. Daar moeten nu voorstellen voor ontwikkeld worden.”

PvdS: “We moeten de eenentwintigste eeuw in. In mijn ogen is het Max Euwe Centrum nu een mooi laat twintigste-eeuws museum, je moet toch de stap maken naar meer digitale vormgeving, en waarschijnlijk ook naar meer internationale vormgeving. Nu zijn alle teksten in het Nederlands, ik denk dat we die ook moeten aanbieden in het Engels.”

Moet je niet meer met de jeugd doen, zoals de KNSB doet?

PvdS: “Eddy Sibbing wil graag meer jeugd naar binnen zien te krijgen. Ik heb in zekere zin het idee dat het misschien andersom zou moeten. Ik heb het idee geopperd dat in de schaakopleidingen ook een klein stukje schaakcultuur en schaakgeschiedenis moet worden opgenomen. Daarin zou het Max Euwe Centrum misschien een functie kunnen hebben.”

RvhK: “Ik ben hier een dwars type. Jeugd is belangrijk, maar er gebeurt al veel. Ik denk dat er ook winst te halen is bij ouderen. Misschien is het de leeftijd, maar ik denk zeker ook die kant op, dat moet je niet laten

liggen. Je moet realistisch blijven. Wie zijn de vrienden, wie zijn de donateurs? Dat is allemaal op leeftijd. Om dat te verwaarlozen zou dom zijn, en om al te radicaal in te zetten op de andere kant van het leeftijdspectrum vind ik niet zo voor de hand liggen omdat daar al heel veel gebeurt. Er moet wel wat meer, maar al te radicale stappen lijken mij niet verstandig.”

PvdS: “Het MEC gebruiken om groepen jeugd binnen te halen, een goede rondleiding te geven, en ze een leuk lesje te geven is heel goed. Eddy doet dat ook graag. Als je alle schaakschoolgroepen van Nederland langs krijgt, heb je een druk leven.”

En wat denken jullie van de combinatie schaken en cultuur?

RvhK: “Ik vind dat een goed idee.”

PvdS: “Het MEC is een stukje schaakcultuur. Dat je het schaken bekijkt vanuit de cultuurhistorische visie lijkt mij uitstekend.”

Aanvullend

Je zou het niet zeggen als je hun schaakloop-

baan bekijkt, maar ooit hebben Robbert van het Kaar en Paul van der Sterren bijna op hetzelfde niveau geschaakt. In de Hoogovens jeugdgroep van 1972 kwamen ze tegen elkaar uit. Robbert plaatste zich een keer net niet voor het Nederlands jeugdkampioenschap. Daarna liep hun schakersleven uiteen. Terwijl Van der Sterren het schaken als beroep koos, stopte Van het Kaar twee keer als schaker. Nu speelt hij KNSB-competitie bij Fischer Z en met een vriendenteam hoofdklasse SGA bij Caissa.

Zelf vindt hij zich meer een schaakorganisator dan een speler. Hij was voorzitter van Caissa, zit in de organisatie van het Amsterdamse Eijgenbroodtoernooi, en heeft in het Amsterdamse café De Laurierboom een invitatie-toernooi opgezet. Van der Sterren blijft, ook nu hij gestopt is, in de eerste plaats de wedstrijdspeler en schaakauteur. Daarmee hebben voorzitter en vicevoorzitter een mooi aanvullend curriculum.

Paul van de Sterren werd in 1989 benoemd tot grootmeester. Hij werd Nederlands kampioen schaken in 1985 en 1993. In dat laatste jaar bereikte hij in het Interzone-toernooi in Biel de tweede plaats. In 2001 stopte hij als wedstrijdshaker. Van der Sterren is twintig jaar lang redacteur geweest van de jaarboekenserie van *New in Chess*. Daarnaast schreef hij veel schaakboeken, waaronder zijn openhartige autobiografie *Zwart op wit. Verslag van een schakersleven*.



Robbert van het Kaar studeerde sociologie (“niet afgemaakt”), economie (“wel afgemaakt maar niets mee gedaan”) en is juridisch gepromoveerd. “Ik heb drie commissariaten, doe veel voor de SER en momenteel wat in Brussel voor de Europese Commissie. Daarnaast schrijf ik boeken en artikelen en geef ik af en toe cursussen. Ik ben vier dagen zelfstandig en werk een dag in de week bij de universiteit van Amsterdam.”



Nieuwe boeken

Levenswerken en liefdevolle arbeid

Florian Jacobs

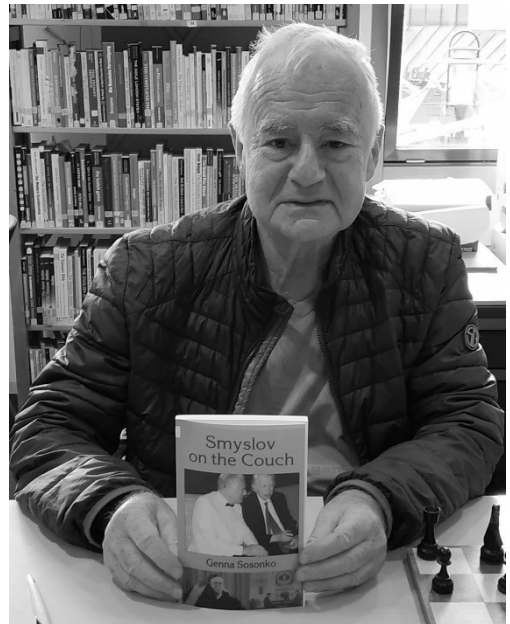
Taylor Kingston (red.): Emanuel Lasker. A Reader, Russell Enterprises, 2019, 400 blz. € 34,95.

In deze editie van de boekrecensies besteden we speciale aandacht aan levenswerken, boeken die ernaar streven een onderwerp of thema volledig te beschrijven en die een auteur overduidelijk meerdere jaren liefdevolle arbeid hebben gekost. De lezer zal er meerdere tegenkomen, te beginnen bij een werk over de langzittende wereldkampioen ooit: Emanuel Lasker. Lasker was veelzijdig, talentvol en vlijtig: zo stuwde hij niet alleen het schaken vooruit - (zijn partijen zijn opvallend modern), maar leverde hij ook waardevolle bijdragen aan de wiskunde, de filosofie en bridge. In dit kloeke werk heeft redacteur Kingston een overzichtswerk van de schrijvende en analyserende Lasker bijeengebracht. Al zijn wereldkampioenschapsmatches komen uitvoerig aan bod, net als meerdere bijdragen uit schaakperiodieken die Lasker eigenhandig volschreef, en nog enkele sociologische en filosofische publicaties op de koop toe. Een uniek boek dat een rijk denker en begaafd schrijver voor het eerst volledig in het Engels presenteert aan een geïnteresseerd publiek. Om eindeloos in te bladeren.

Igor Yanvarjov: The King's Indian, Russell Enterprises, 2019, 424 blz. € 34,95.

De volgende prestatie van formaat bevat zowel een wereldkampioen als een thema: we leren het Konings-Indisch volgens Petrosian kennen van a tot z. De samensteller

heeft zich kosten noch moeite bespaard: elke K-I-partij van Petrosian krijgt een uitgebreide analyse, soms zelfs van Petrosian zelf. De partijen zijn bovendien gerangschikt naar zogeheten *tabiya's* – uitgangsstellingen waarbij een openingsanalyse begint. Dus speel je het Konings-Indisch, of hou je er domweg van, dan kun je je hart ophalen aan dit boek. Voor serieuze clubschakers.



Genna Sosonko: Smyslov on the Couch, Elk and Ruby, 2018, 204 blz. € 19,95.

De nieuwste Sosonko stelt wederom niet teleur. In dit boek leren we voormalig wereldkampioen Vasily Smyslov beter kennen. Sosonko vertelt losjes en bekwaam

over zijn ontmoetingen en telefoon-gesprekken met de superieure grootmeester. De schaakliefhebber komt hooguit een sporadische partijverwijzing tegen, maar wie graag leest over moderne geschiedenis en een van de groten van ons spel iets beter wil leren kennen, kan moeilijk om dit boek heen. Bovendien lees je het in een keer uit: zo'n goede verteller is Sosonko.

Yearbook 132, New In Chess, 2019, 256 blz. € 29,95.

We gaan andermaal de diepten van de openingstheorie in met het nieuwste NIC-jaarboek. De correspondentieschaakcolumn (mooi woord) van Erwin l'Ami is buitengewoon informatief: is 3...Pf6 tegen het Tweepaardenspel in de Caro-Kann toch dubieus? In de surveys zien we Najdorfs die beginnen op zet 20, heel veel Sveshnikov-Sicilianen (goh, hoe zou dat nou komen?), hoofdvarianten van het Russisch, agressief open spel en het sporadische zijvariantje waar ook genoeg over te zeggen valt. Ja, zelfs over 1.b4 en 1.d4 c6 2.c4 b5. Rijk spel hoor, dat van ons.

Cyrus Lakdawala: Winning Ugly in Chess, New In Chess, 2019, 336 blz. € 22,95.

Daar is hij weer! Lakdawala schrijft boeken zoals een bakker brood bakt: met de regelmaat van de klok. Ook nu krijgen we in typisch bloemrijk taalgebruik allerlei tips rondom het centrale thema 'je mag dan misschien slecht hebben gespeeld, maar winnen kan altijd nog'. Deze waarheid, die de schaker maar al te bekend voorkomt, illustreert Lakdawala aan de hand van talloze, tamelijk willekeurig gekozen partijvoorbeelden. Het proza van Lakdawala leest overigens zo weg, en daardoor vergeet de lezer haast zich af te vragen wat dit voor een boek is. Misschien begint Lakdawala wel

een eigen schaakboekencategorie, namelijk die van het gemakkelijke weglesboek. Voor wie van vrolijk schaak houdt.

Davorin Kuljacevic: Beyond Material, New In Chess, 2019, 336 blz, € 22,95.

Sinds Alpha Zero weten we maar al te goed dat materiaalverhoudingen ook maar een factor te midden van alle andere zijn. Carlsen won het afgelopen jaar menige briljante partij op soortgelijke wijze: pionnen offeren om met de verkregen tijd en ruimte op strooptocht te gaan. In dit interessante, goed doordachte en aangenaam geschreven boek zet GM en schaaktrainer Kuljacevic een kleine schaakfilosofie uiteen waarin hij voorbij materiaal denkt. Dat doet hij op methodische wijze: eerst maakt hij de lezer attent op diens gewoonte materialistisch te denken, dan zet hij uiteen op wat voor momenten in een partij materiaal een minder relevante factor is, en en passant vertelt hij ook over de psychologie van het spelen met minder materiaal dan de tegenstander. Een knap opgebouwd, rijk met partijvoorbeelden en -analyses geïllustreerd boek dat ik van harte aanbeveel aan de serieuze toernooischaker.

Frank Erwich: 1001 Chess Exercises for Club Players, New In Chess, 2019, 192 blz. € 17,95.

Zelden heeft een boektitel een boek zo goed samengevat. Ieder hoofdstuk bestaat uit de introductie van een veelvoorkomend tactisch thema met allerlei voorbeelden, waarna de lezer zelf aan de slag kan met de 1001 oefeningen. Het lijkt allemaal flink op de stappenmethode, zeker stap 2 en 3, waar helemaal niets mis mee is: vind maar eens een betere schaakmethode. Handig om door te nemen voordat je een toernooi gaat spelen.

Charles Hertan: Forcing Chess Moves, New In Chess, 2019, 432 blz. € 27,95.

Tien jaar oud is deze moderne klassieker intussen, en met deze vierde, uitgebreide editie is hij er alleen maar indrukwekkender op geworden. Hertan voegt een flink aantal recent gespeelde partijen toe en houdt het oorspronkelijke stramien ferm in stand: steeds weer krijgt de lezer thematisch gerangschikte voorbeelden voorgeschoteld waarin de forcerende zet de kiem tot de oplossing van een (tactisch) probleem is. Een rijk boek voor de ambitieuze clubschaker en toernooispeler. Ik kan me niet voorstellen dat niemand een betere schaker wordt van zo veel dynamisch stellingsgeweld.

Gerard Welling & Steve Giddens: Side-Stepping Mainline Theory, New In Chess, 2019, 272 blz. € 22,95.

Dit boek is opgebouwd naar een uitspraak van Emanuel Lasker, die meende dat openingsstudie slechts 5% van de schaakstudietijd zou moeten innemen. Leg dat naast de uitspraak van menige moderne grootmeester, die het merendeel van zijn tijd verdiept lijkt in openingstheorie. New In Chess-middenspel- of eindspeljaarboeken hebben we vooralsnog niet gesignaleerd. Aan de hand van eenvoudige openingsprincipes presenteren de auteurs een volledig zwart repertoire dat veel meer op betrouwbare systemen en terugkerende ideeën is gebaseerd. Licht geanalyseerde partijen ronden het boek af. Voor de clubschaker die graag zijn systeem speelt.

Viktor Moskalenko: An Attacking Repertoire for White with 1.d4, New In Chess, 2019, 368 blz. € 29,95.

Moskalenko voegt een nieuw repertoireboek toe aan zijn omvangrijke schrijverspalmares. Ditmaal kan de 1.d4-speler zijn hart

ophalen: Moskalenko biedt een behoorlijk volledig repertoire dat is gebaseerd op het bouwen van een (groot) pionnen centrum en actief stukken spel. Dat betekent Vierpionnen spel tegen het Konings-Indisch, een vroeg f4 tegen de Benoni, maar ook het verrassende 5.Ld2 tegen de Grünfeld en zelfs de ruilvariant tegen het Slavisch. De opmaak is aan de drukke kant met allerlei symbolen en andere poespas, maar de inhoud staat. Geen boek om naar de letter te volgen, maar om erbij te pakken om inspiratie op te doen als je graag aanvallend speelt en met de dame pion opent. Voor de toernooischaker.

Alessio de Santis: The Hippopotamus Defence, New In Chess, 2019, 320 blz. € 29,95.

Laat ons afsluiten met het laatste door en door liefdevolle werk, waarin een auteur een niet alledaags concept oppakt en zo volledig uitwerkt dat het resultaat is als een fantastische novelle: ja, we hebben slechts een deel van de schaakmogelijkheden onderzocht, maar binnen dit domein hebben we het beste weten te schrijven wat er mogelijk is. Shaw schreef een gigantische ode aan het koningsgambiet, Hillarp Persson maakte furore met zijn boeken over de moderne verdediging. En nu kunnen we hier Alessio de Santis aan toevoegen, die een zeer goed leesbaar, uitgebreid en fantastisch werk over het nijlpaard heeft geschreven. Het wat? Een systeem waarin je beide lopers fianchetteert, de paarden op d7 en e7 posteert en het hele leger op de onderste drie rijen houdt, klaar om aan te vallen als de tijd daar is. De Santis heeft geen transitie naar een andere structuur overgeslagen en de lezer buitelt van de ene interessante partij in de andere. Een boek om van te genieten. Van zulke boeken wordt elke schaker rijker.



‘Buitenbeentjes’ versterken het kampioenschap

Peewee van Voorthuijsen

Nederland als schaakland was altijd al aantrekkelijk voor buitenlandse spelers. Was de aanstroom tot de zeventiger jaren beperkt (zie *Nieuwsbrief 95*), daarna was het hek van de dam. We pakken het verhaal weer op nadat Sosonko voor het eerst aan het NK had deelgenomen. Wie waren de nieuwe buitenbeentjes?

De continuïteit van toernooien als Hoogovens en IBM, de opkomende (weekend)toernooien met goede geldprijzen én de mogelijkheden zich te plaatsen voor de toptoernooien - in plaats van op uitnodiging - is voor professionele spelers een duidelijk pluspunt. Nederland wordt alsmaar aantrekkelijker voor buitenlandse spelers. Zo komt de Joegoslaaf Bojan Kurajica begin jaren zeventig naar Nederland en kiest Amsterdam als domicilie. Hij werkt zich langzaam omhoog naar de topgroepen in de grote toernooien en wordt in 1973 Open kampioen. Maar in het Nederlands kampioenschap, of desnoods de Voorwedstrijden meespelen? Nee, hij bleef deelnemen aan de Joegoslavische kampioenschappen en vertegenwoordigde Joegoslavië in landenwedstrijden en Olympiades.

Pachman is een geheel ander verhaal. Eer hij in 1972 uit Tsjecho-Slowakije mag vertrekken, is er al heel wat water door de Moldau gevloeid. Hij speelde met het idee naar Nederland te komen, maar wordt niet bepaald met enthousiasme ontvangen door de KNSB. Of dit nu te maken heeft met het honderdjarig jubileum van de bond in 1973? Of de angst dat de Russen de grote toernooien zullen boycotten? De *NRC* weet nog te melden

dat “Om deze reden zou ook de Russische schaker Sosenko (sic!), die zich in Nederland wilde vestigen, door de KNSB zijn afgewezen.” Afijn, Pachman gaat naar West-Duitsland en wordt daar in 1978 kampioen. Daar zou een andere uitgeweken Tsjech – Vlastimil Hort – hem later in volgen.

Russische represailles

Helemaal onzin is de angst voor Russische represailles zeker niet. Dat de resultaten van Sosonko slechts af te leiden waren uit de ontbrekende plekken van de toernooitabellen in Russische schaakbladen: ach, wie had men daar nu mee? De aanvankelijk goede verhoudingen tussen Euwe en de Russische schaakbond hadden echter al een flinke knauw gekregen in Reykjavik tijdens de match Spassky-Fischer. Na de match Sosonko-Euwe in 1975 (een zeer eervolle 1½-½ nederlaag voor de grand maître) kreeg Euwe te horen hoe hij in vredesnaam die match had kunnen spelen: hij moest toch onpartijdig zijn als FIDE-president? Gelukkig wist hij verdere escalatie te vermijden...

Dan wordt het 1976: Kortsjnoi blijft na het IBM-toernooi in Nederland en vraagt eind juli politiek asiel aan. Dat is even van een andere orde dan de komst van Sosonko. De

speler die in feite de finale van het WK tegen Karpov verloren heeft (Fischer speelde ten slotte niet) en zich voor de nieuwe WK-cyclus heeft geplaatst! Een jaar later mag hij meespelen op het NK. Hij laat niets heel van de arme Nederlanders: twee remises (Hartoch en Langeweg) en elf overwinningen, drie-en-een-halve punt meer dan de nummers twee: Donner en Timman. Van de topspelers ontbreekt alleen zijn oud-trainer Sosonko. Na het NK merkt Donner terecht op: “Deze wonderlijke man is een ware explosie van energie. Bij hem vergeleken zijn we allemaal maar luiwammesen...”

Kortsjnoi kiest echter niet voor Nederland en vestigt zich – na een kort verblijf in West-Duitsland - in 1978 in Zwitserland. Daar werd hij door de Zwitsers meteen opgesteld voor de Olympiade in Buenos Aires, waar hij het beste resultaat op het eerste bord haalt. En dat net na een extreem vermoeiende WK-match tegen Karpov in Baguio... Maar de Zwitserse bond nodigde hem vervolgens nooit uit voor het kampioenschap!



Viktor Kortsjnoi

Staartje

Komisch genoeg krijgt dit optreden van Kortsjnoi op het NK nog een onverwacht staartje. In *Schaakbulletin 122* valt te lezen:

‘Kortsjnoi en Keene in Nationale kampioenschap’. Na de aankondiging, en een korte karakterisering van beide spelers voegt de redactie daaraan toe: ‘Dat het kampioenschap aan allure wint en er ook een positief aspect aan zit voor de deelnemers (...) stelt het feit dat twee Nederlandse (sub) toppers hun plaats moeten inruimen, bij een toch al zo gering aanbod, natuurlijk verreweg in de schaduw.’ Waarna ter ondersteuning van de door de bond gewenste ontwikkeling meteen maar vijf verdere sterke buitenlandse spelers worden aangemeld met de vermelding dat de contributie voor hen is overgemaakt naar de penningmeester van de KNSB. Hmmm...

In het volgende nummer buitelen als vanzelfsprekend de reacties over elkaar heen. Allereerst meldt de bureauchef van de KNSB dat Kortsjnoi natuurlijk is uitgenodigd als titelhouder – en Keene niet. Deze klimt uitgebreid in de pen en geeft ook aan het belangrijkste punt begrepen te hebben: “Were I to receive an invitation, and were I to accept, it would only be with the insurance that the rights of Dutch players would not suffer!”

Dat benadrukt de redactie in haar slotwoord: ‘Waar wij op wilden wijzen was het volgende: ten eerste ontbreekt het al jarenlang aan een duidelijk beleid ten aanzien van de buitenlandse leden van de KNSB en wordt het tijd dat het bestuur nu eens precies vastlegt wat hun rechten zijn, zonder aanzien des persoons. Ten tweede, en dat was in feite de kern van de zaak, zo’n uitbreiding mag niet ten koste gaan van het aantal plaatsen voor de Nederlanders.’

Grappig genoeg stelt Keene tot slot nog een (Jezuïtisch geïnspireerde) vraag: “If I played in the Dutch Championship, would that give

me the right to play against England in the annual match between our countries? (I hope nobody takes that question seriously).” Nou, dat vonden de Engelse indertijd niet van Loman - die mocht niet meedoen aan de match England Nederland (Nieuwsbrief 95).

Internationaal kampioenschap?

Dat doet de vraag rijzen: hoe was dit in de nabije buitenlanden geregeld? Duitsland (beter: de Bondsrepubliek) had een tijdje een gemengde vorm, gebaseerd op het Zwitserse systeem – geen all-play-all: het ene jaar een nationaal kampioenschap alleen voor Duitse spelers, het andere jaar een internationaal toernooi. Zo heeft Karpov ook een Duits kampioenschap onder zijn vele toernooioverwinningen! In Groot-Brittannië (georganiseerd door de Engelse schaakbond...) was allang voor één grote groep gekozen, die echter openstond voor alle spelers uit het Commonwealth! Dat is natuurlijk wel een heel uitgebreid reservoir aan spelers! Toen in 2002 beide titels naar India gingen, kwam er een tegenbeweging op gang en tegenwoordig moet je de Britse nationaliteit hebben, of lang in Groot-Brittannië wonen – Ieren mogen overigens ook meedoen. Benieuwd of dat na de Brexit nog gaat veranderen!

De jaren tachtig verlopen vervolgens merkwaardig rustig – geen buitenlanders meer. In 1992 mogen we een nieuwe buitenlander verwelkomen. Roberto Cifuentes Parada, een uitgeweken Chileen, woont al een aantal jaren in Nederland. Hij plaatst zich via de Voorwedstrijden – net zoals Tan indertijd. Bij de kwalificatie had hij over geluk niet te klagen toen Bosboom in een toreneindspel met pluspion de tijd overschreed. Manuel moest nog twee zetten doen... In de laatste ronde moest hij winnen

van Knoppert (onthoud die naam!) en deed dat ook op een overtuigende manier.

Schakend Nederland was nog wel wat kritisch over de nieuwe aanwinst voor het NK. “Roberto Cifuentes is een degelijke, enigszins saaie speler. Dat bleek ook dit toernooi. Verschillende malen wist hij in korte tijd de dames te ruilen. Hij zou misschien heel wat meer remises gespeeld hebben als niet verschillende spelers hadden geprobeerd hem beentje te lichten.” Dat is natuurlijk net het pluspunt van een speler als Cifuentes voor een opwindend toernooi – de botsing van stijlen, waardoor de spelers meer risico moeten nemen dan ze misschien zelf willen.



Roberto Cifuentes

Op de speciale dag voor het uitspelen van de afgebroken partijen (o tempora, o mores) kwam het helaas tot een onverkwikkelijk incident. Om dat goed te kunnen begrijpen moeten we even de context schetsen. Er stonden twee afgebroken partijen op het programma: Knoppert-Cifuentes en daarna Cifuentes-Van Mil. Kleine complicatie daarbij was dat Van Mil nog onderweg was vanuit Duitsland, waar hij 's ochtends nog even in de Bundesliga had gespeeld... Zeer vooruit-

ziend had hij een afspraak met Knoppert gemaakt, dat die zijn partij met Cifuentes zo lang mogelijk zou proberen te rekken!

KitKat

In *Schaaknieuws* lezen we hoe het drama zich ontvouwde: ‘Knoppert had zich na de eerste zitting al beklaagd over het gedrag van Cifuentes (balpen hard neergooien, smakende geluiden, staande voor het bord tegen de tafel duwen) (...) Knoppert denkt lang na en besluit alles te gokken. Ongeveer op dit moment haalt Cifuentes na het doen van zijn zet een KitKat uit zijn zak, scheurt hem open en begint er vergenoegd in te happen. Dat wordt Knoppert, in tijdnood en met een verziekte stelling, te veel. Hij stopt de klok, brengt zijn vuist vlak voor Cifuentes’ gezicht en zegt luid: “If you do that one more time, I’ll smash your face!”. Cifuentes piept: “But you stopped the clock!”.

Daar heeft hij gelijk in, maar (wedstrijd-leider) Roet besluit geen straffen uit te delen en probeert de spelers te sussen. Er wordt verder gespeeld, en de Chileen is zo ontdaan dat hij met zeeën van tijd op de klok niet rustig nadenkt, maar vreselijk blundert. In de slotstelling wacht Knoppert drie kwartier met het claimen van remise door zetherhaling. Van Mil arriveert zodoende op tijd en houdt zijn eindspel tegen de inmiddels asgrouwe Cifuentes zonder veel problemen remise.’ De tijden dat schaken een spel voor heren was, hebben we blijkbaar achter ons gelaten...

Faeröer

De val van de Muur in 1989 leidde tot een grote stroom grootmeesters naar het Westen – dat zag je vooral in de open toernooien, maar niet in de NK’s. Daar waren ernstiger oorzaken voor nodig. Tijdens de – hopelijk

laatste – Balkanoorlog ontvluchtten de grootmeesters Predrag Nikolic (samen met zijn broer Nebosja) en Ivan Sokolov het geweld en vestigden zich in Oegstgeest.



Predrag Nikolic

Nikolic blijkt nog wel getwijfeld te hebben over zijn nieuwe woonplaats. In *Schakend Nederland* meldt hij: “Op de Faeröer-eilanden heb ik het naar mijn zin gehad. Ik ben er goed ontvangen en heb er op interessante wijze lessen gegeven. Hopelijk zien jullie over enkele jaren of mijn trainingen succes hebben gehad. “Inmiddels hebben de Faeröer een GM, twee IM’s en een handvol FM’s, dus wellicht een goed rendement! Wat Nikolic en Sokolov beiden aanspreekt is dat “Nederland een schaakland is, de mensen houden van schaken en begrijpen het ook”, en Sokolov vindt het vooral prettig dat hij overal met Engels uit de voeten kan: “Probeer dat maar eens in België, Frankrijk of Spanje. Volstrekt kansloos!”

Sokolov (eerst) en Nikolic (daarna) worden actief benaderd om aan het NK deel te nemen en krijgen daarmee van de KNSB dispensatie

voor het NK. Op de Olympiades komen zij echter uit voor Bosnië en Herzegovina, en in Moskou 1994 wordt dat team zelfs tweede, in Jerevan 1998 zevende. Met beide keren een oude bekende (Bojan Kurajica), Sokolov en Nikolic in de gelederen.



Ivan Sokolov

Het NK is met de deelname van de Bosnische GM's sterker dan ooit geworden: dat de helft van de spelers GM is, is geen uitzondering meer. En daarmee is het interessant voor de Nederlandse topspelers natuurlijk! Jan Timman, Jeroen Piket, Loek van Wely: ze doen allemaal mee. Sokolov wint voor het eerst in 1995 (na een loeispannende laatste ronde tegen Piket) en gedeeld met Timman in 1996. In 1997 wint Nikolic en doen er voor het eerst vier spelers mee die niet in Nederland zijn geboren: een derde van het totaal. Is dat te veel?

Schrappen van dispensatie

De nieuwe coming man, Loek van Wely, vindt van wel en begint actief te pleiten voor het schrappen van de dispensatie. Een buitenlandse speler moet kiezen, volgens

hem: meedoen aan het NK, dan ook Nederland vertegenwoordigen in teams. In 1999 komt er een nieuwe bestuurder Topschaak, Sytze Faber. Hij schudt de boel flink op. Startgelden gehalveerd, prijzengeld verdubbeld. Daarnaast zijn er voor het NK van dat jaar twee wildcards: voor de kampioen bij de vrouwen (Zhaoqin Peng, geboren in China, maar sinds 1995 in Nederland en inmiddels Nederlandse) en de jeugdkampioen (Ruud Janssen). En de halve finales zullen als knockout-toernooi worden verspeeld!

Verder vond hij - net zoals Van Wely - dat de dispensatieregeling voor Nikolic en Sokolov ten einde moest komen. Ze moeten kiezen: voor Nederland spelen of voor Bosnië en Herzegovina. Sokolov kiest voor Nederland, Nikolic voor Bosnië en Herzegovina: "Ik zou het een eer vinden om voor het Nederlandse team te worden uitgenodigd, maar Bosnië heeft me meer nodig."



Sergej Tiviakov

Wie dat jaar nog niet mag meedoen is Sergej Tiviakov. Hij had zich in 1998 in Groningen gevestigd en daarna naturalisatie aange-

vraagd. Ook stuurde hij een brief aan de schaakbond waarbij hij aangaf alleen maar voor Nederland te willen spelen. Faber in SchaakSmagazine: “Wij wilden hem laten meedoen, maar dat ging niet volgens de reglementen. Om een ingewikkeld juridisch verhaal samen te vatten: het kwam erop neer dat onze eigen reglementen ons in de weg zaten en dat hij dispensatie van de FIDE moest krijgen omdat hij nog niet drie jaar in Nederland woont. Die dispensatie heeft hij niet gekregen.” De oplossing geeft Faber zelf al aan: we gaan de reglementen aanpassen.

Een Duitser in het NK

Dat alles valt echter in het niet bij het millenniumjaar 2000. Voor het eerst doet er een Duitser mee aan het NK... Nou ja, een uit Duitsland afkomstig programma van Chessbase, Fritz SSS* (de SSS staat voor de eerste drie sponsors die het prijzengeld bij elkaar brachten). Timman was uitgenodigd, maar zegde af vanwege een toernooi in Bali. Daarna werd Sosonko gevraagd, maar die kon ook niet. Wel had hij nog een suggestie: “Waarom nodigen jullie geen computer uit?” Niet geheel serieus vermoedelijk, maar het bestuur pikte het op. De wildcard werd eerst nog aan twee vrouwen aangeboden, Zhaoqin Peng en Erika Sziva. Maar die hadden allebei net een kind gekregen, dus die afwijzing had men kunnen verwachten.

Reglementen moeten worden aangepast, spelers overtuigd. Een internetprotest bloeit op en Paul van der Sterren kondigt aan - op een NK - principieel niet tegen het programma te gaan spelen. Andere spelers twijfelen ook, maar de verhoging van het prijzengeld met 70.000 gulden (nog geen euro's natuurlijk...) is de laatste druppel die de spelers overhaalt. Overigens, wint het programma, dan mag het zich Nederlands

kampioen noemen...

De storm die dat in de media veroorzaakt – in binnen- en buitenland – is gigantisch. Zelfs nu, bijna twintig jaar na dato, zijn de sporen nog terug te vinden. Uiteindelijk zal het programma op 7 punten (uit 11 partijen) in de subtop eindigen. Daar zijn dan wel drie heel makkelijke punten bij: tegen Paul van der Sterren (reglementair), Manuel Bosboom (4 zetten) en Erik van den Doel (15 zetten). Loek van Wely wordt voor de eerste keer kampioen en zal dat nog vele keren herhalen.

Bij al dat geweld valt de eerste deelname van het op een na laatste buitenbeentje Sergej Tiviakov buiten de publiciteit. Hij behaalt een keurige vierde plaats. Twee jaar later wordt hij al gedeeld eerste, maar verliest de beslissingsmatch met Van Wely. Op de Olympiade in Bled 2002 spelen Sokolov en Tiviakov samen voor het eerst voor Nederland.

Afgesloten

In 2004 wordt definitief de koninklijke weg naar het NK afgesloten met de laatste halve finale ooit. Cifuentes, Sipke Ernst en Karel van der Weide eindigden na harde strijd gezamenlijk op de eerste plaats. In de noodzakelijke beslissingsdriekamp - er waren nog maar twee plaatsen op het NK beschikbaar - viel Cifuentes af. Daarmee is een buitenbeentje nu veroordeeld tot een invitatie voor het NK en zijn we weer terug bij af.

En het laatste buitenbeentje? Dat is Anish Giri. Door maar liefst viermaal te winnen (2009, 2011, 2012 en 2015) zet hij een record neer dat vermoedelijk niet meer verbeterd zal worden door een buitenbeentje.

Tekeningen van Rupert van der Linden.



Een leuke geste van GM Peng!

Eddy Sibbing

ChessQueen Zhoaqin Peng is de laatste jaren zeer actief als trainster. Vanwege onze financiële situatie bood Peng aan om belangeloos een meisjestraining te geven, en de opbrengsten aan het MEC te schenken.

Zaterdag 23 november zat het MEC vol met leergierige schaaksters, die vrijwel allemaal voor het eerst het MEC bezochten. Onder leiding van Peng verdiepten ze zich in 'dwingende zetten'. Na een instructie gingen de meisjes in groepjes opgaven oplossen. Daarna werden er enkele eindspelen tegen elkaar uitgespeeld. De middag werd besloten met een simultaan

van de veertienvoudige Nederlandse kampioene. Tussendoor werd er een museumquiz gemaakt, zodat alle meisjes meer over de carrière van Euwe leerden.

De meisjes kregen van het MEC allemaal wat presentjes mee en kunnen terugzien op een leuke en leerzame middag. Peng bedankt!





Eddy Sibbing

Sloten we 2018 af met een verlies van € 6.360, dit jaar lijkt financieel een stuk positiever te eindigen! Niet alleen waren de bijdragen van onze donateurs en Vrienden van Euwe weer geweldig, maar ook kregen we enkele grote giften, zodat het verlies over 2019 niet al te groot zal zijn. Mocht u dit jaar nog niet gedoneerd hebben, dan zult een acceptgiro in deze Nieuwsbrief vinden. Uiteraard hopen we dat u alsnog het MEC gaat steunen.

Alle donateurs en Vrienden van Euwe: bedankt voor uw ondersteuning!

Sponsors

Naast de donateurs en Vrienden van Euwe worden de activiteiten van het MEC mogelijk gemaakt door de Koninklijke Nederlandse Schaakbond, de Ondernemersvereniging Max Euweplein, schenkingen en giften. Ook krijgt het MEC (im)materiële steun van: HouseCheck, New in Chess, Thinkers Publishing, Stam teksten, Holland Casino, DGT en Schaak- en Go-winkel Het Paard.

Schenken

De afgelopen maanden mochten we weer veel schaakboeken ontvangen, onder andere van: Marjolein Bemelmans, Ivo Timmermans, René Olthof, Richard van Houten, Joost van Steenis, schaakclub Fischer Z, Leo Diepstraten, Robbert van het Kaar, Jurgen Stigter en PW van Voorthuijsen. Van Erik Fokke ontvingen we naast een aantal schaakboeken ook een aantal schaak-dvd's. Van Genna Sosonko ontvingen we het door hem geschreven boek *'Smyslov on the Couch'*. (zie ook de recensie in deze Nieuwsbrief).

Door de fraaie schenking van Ger Hahn konden we diverse langgekoesterde wensen voor ons museum verwezenlijken. Zo zijn we bezig om alle Nederlandse teksten in ons muse-



Rupert van der Linden

um ook in het Engels op te nemen. Ook hebben we in enkele vitrines digitale lijsten geplaatst. Ten slotte hebben we twee grote beeldschermen en een touchscreen aangeschaft waar we een collectie van ons beeldmateriaal op vertonen. Het museum heeft hier-

door een aanzienlijke ‘update’ gekregen, hetgeen door de bezoekers zeer wordt gewaardeerd!

De erfgenamen van Truus Ruyterman-Visser schonken het MEC een fraaie computer, en van Huub Sibbing kregen we een Zuid-Amerikaans schaakspel. Ten slotte heeft de bekende tekenaar Rupert van der Linden een groot aantal schaaktekeningen geschonken, waar we in deze Nieuwsbrief al dankbaar gebruik van hebben gemaakt. Er ligt zelfs een plannetje om een boekje samen te stellen met tekeningen van Rupert!

Alle schenkers hartelijk dank!

Nalaten aan het MEC

Veel van onze donateurs zijn op leeftijd. Regelmatig krijgen wij vragen over hoe men een bedrag slim kan nalaten aan het MEC. Omdat wij een Algemeen Nut beogende Instelling (ANBI) zijn, hoeven wij geen erfbelasting te betalen. Bij een schenking aan bijvoorbeeld een broer of zus is er (in 2019) een vrijstelling van € 2.173. Over het overige deel moet er 30% erfbelasting betaald worden. Van een schenking van € 20.000 aan een broer of zus blijft dus € 14.542 over. Bij een schenking aan een ANBI gaat de volle € 20.000 naar het goede doel.

U kunt uw schenking vastleggen in een testament bij de notaris, al zijn daar natuurlijk wel kosten aan verbonden. U kunt ook uw schenking opnemen in een persoonlijk erfenisdossier, dat u – kostenloos - kunt opstellen.

Mocht u overwegen om het MEC in uw nalatenschap op te nemen, of heeft u vragen over dit onderwerp, neem dan contact met ons op!

Bestuur

Het zal u niet zijn ontgaan dat Paul van der Sterren onze nieuwe voorzitter is geworden. Dat heeft in enkele maanden de nodige publiciteit opgeleverd, maar ook hebben diverse schakers Paul aangegeven iets voor het MEC te willen doen. Natuurlijk maken wij daar graag gebruik van, temeer daar er veel plannen voor de toekomst liggen.

Vrijwilligers

Gijs Vermij is jammer genoeg maar kort vrijwilliger geweest, maar inmiddels hebben we in Paul-Peter Theulings een vervanger gevonden. ‘PP’ is een bekend gezicht in de schaakwereld. Hij stelt zich kort aan u voor:



Paul-Peter Theulings, onze nieuwe vrijwilliger

“Per 1 november 2019 ben ik vrijwilliger geworden bij het Max Euwe Centrum. Ik

leerde op 7-jarige leeftijd schaken van mijn zus. Pas op mijn 18e werd ik lid van een schaakclub, Favorita uit Enschede. In 1989 verhuisde ik naar Amsterdam en werd lid van Zukertort Amstelveen, waar ik nog altijd speel. Schaken is mijn grote passie gebleven, het Max Euwe Centrum is ook een mooie plek om vrijwilligerswerk te doen.”

Activiteiten

Het animo voor onze *grootmeester-trainingen* is de laatste jaren danig afgenomen. In een enquête waren de bezoekers positief, maar dat zien we niet terug in het aantal aanmeldingen, dat tegenvalt. Vandaar dat we voor het komende halve jaar slechts een training hebben gepland: woensdag 29 januari komt Yasser Seirawan. We beraden ons op de toekomst van deze trainingen.

Nieuw is een *Kersttoernooi* in het MEC! Op 2^e Kerstdag houden we een gezellig rapid-toernooi in het MEC.

De jaarlijkse *Tata-instuif* is op zaterdag 10 januari. Onze nieuwe voorzitter, grootmeester Paul van der Sterren, zal samen met de internationale meesters Marcel Peek en Arthur van de Oudeweetering commentaar geven op de partijen van het Tata-toernooi. Traditiegetrouw zorgen wij voor lekkere hapjes!

Ook nieuw is het *Kroegloperstoernooi* op het Max Euweplein. In steeds meer plaatsen worden dergelijke toernooien georganiseerd, dus konden wij niet achterblijven. Zondag 19 april 2020 is de dag.

Op zaterdag 25 april hebben we onze halfjaarlijkse *boekenbeurs*, maar ook een *Euwe-lezing* door Paul van der Sterren.

Ten slotte is ons jaarlijkse *Pleinfestival* op zaterdag 20 juni.

Over al deze activiteiten kunt u – actuele – informatie vinden op onze website.

Bart Stam

Freelancejournalist



020 - 64 77 252 bartstam@ziggo.nl
06 - 151 478 98 @bartRstam

havens | scheepvaart | schaken | techniek



Steunt uw club het MEC?

Het Max Euwe Centrum (MEC) is een uniek schaakcentrum dat de herinnering aan Max Euwe, wereldkampioen van 1935 tot 1937, levend houdt. Het museum, de bibliotheek, de foto's, de filmpjes en de activiteiten zijn voor iedere schaakliefhebber een genot.

Financieel is het echter een grote uitdaging voor ons om het hoofd boven water te houden, zeker na het wegvallen van de gemeentelijke subsidie. Onze sponsors, donateurs en Vrienden van Euwe zorgen ervoor dat we kunnen overleven, maar een breder draagvlak is hard nodig.

Vandaar dat wij op deze manier de schaakclubs in Nederland benaderen met het verzoek ons te steunen. Als alle schaakclubs

in Nederland donateur worden, dan kan het MEC nog vele jaren vooruit. Denk daarbij aan een jaarlijkse bijdrage van bijvoorbeeld € 20 voor kleinere en € 50 voor grotere clubs, maar ook ieder ander bedrag is natuurlijk welkom!

Uiteraard zouden we het ook leuk vinden als (delegaties van) clubs het MEC komen bezoeken, zodat u zelf kunt ervaren hoeveel ons prachtige schaakcentrum te bieden heeft. Wij zullen u graag persoonlijk ontvangen. Maak er eventueel een dagje Amsterdam van, we kunnen u prima adviseren.

Wil uw club meedoen, stuur dan een e-mail naar ons en wij sturen u de benodigde informatie.



DGT Centaur

Your Perfect Chess Friend!

www.dgt.nl

The Modernized Berlin Wall Defense

Priyadharshan Kannappan



Improve Your Practical Play in the Endgame

Alexey Dreev

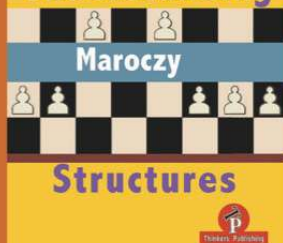


Adrian Mikhalchishin
Georg Mohr

Understanding

Maroczy

Structures



ALWAYS ONE MOVE AHEAD

ALL BOOKS AVAILABLE NOW!



APPROVED BY THE GRANDMASTER

The Modernized Dutch Defense

Adrien Demuth



AUTUMN
2019

WWW.THINKERSPUBLISHING.COM

GATA KAMSKY - CHESS GAMER

GATA KAMSKY

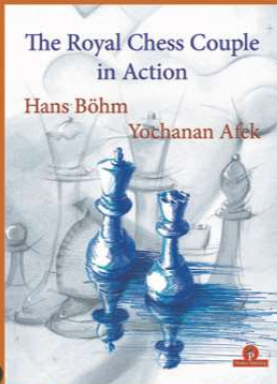
VOL. 2 RETURN (2004-2013)



The Royal Chess Couple in Action

Hans Böhm

Yochanan Afek

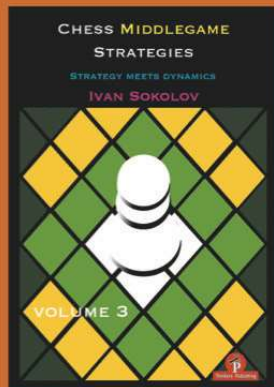


CHESS MIDDLEGAME
STRATEGIES

STRATEGY MEETS DYNAMICS

IVAN SOKOLOV

VOLUME 3



MEC-kalender

De komende maanden staan de volgende activiteiten op het programma:

| | |
|------------------------------|--|
| Donderdag 26 december | Kersttoernooi van 13.00-17.00 uur |
| Zaterdag 11 januari | Tata-instuif van 14.30-18.30 uur |
| Woensdag 29 januari | Training door grootmeester Yasser Seirawan van 20.00-22.15 uur |
| Zaterdag 8 februari | Workshop door Eddy Sibbing van 14.00-16.30 uur |
| Zondag 19 april | Kroegloperstoernooi op het Max Euweplein van 13.00-17.00 uur |
| Zaterdag 25 april | De halfjaarlijkse boekenbeurs van 11.00-14.00 uur |
| Zaterdag 25 april | Euwelezing door Paul van der Sterren van 14.30-16.00 uur |
| Zaterdag 20 juni | 27^e Pleinfestival van 12.00-17.00 uur |

Daarnaast zijn we elke eerste zaterdag van de maand van 12.00-16.00 uur geopend.

Kijk op www.maxeuwe.nl voor meer informatie over deze activiteiten.

Rekeningnummer NL91 INGB 0005 4016 70 t.n.v.
Stichting Max Euwe Centrum te Amsterdam